

ภาคผนวก ก

แบบสัมภาษณ์

ที่ ศธ ๖๑๒๓.๔ / ๐๔๔

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาเขตขอนแก่น ตำบลโคกสี อำเภอเมือง
จังหวัดขอนแก่น ๔๐๐๐๐

๑๓ มิถุนายน ๒๕๕๔

เรื่อง ขออนุญาตในการสัมภาษณ์/ตอบแบบสอบถาม

เจริญพร

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์/แบบสอบถาม จำนวน.....ชุด

ด้วย สิบตำรวจเอกชชาติ นามสกุล อยู่เย็น รหัสประจำตัวนิสิต ๕๑๐๕๔๐๕๔๒๓
นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา ได้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง
“การศึกษาวิเคราะห์ ความศรัทธาและแนวทางปฏิบัติต่อพระเครื่องของเจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานี
ตำรวจภูธรเมืองขอนแก่น” เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์ของนิสิตบรรลุตามวัตถุประสงค์ของการ
วิจัย ศูนย์บัณฑิตศึกษาวิทยาเขต ขอนแก่น จึงเจริญพรมมาเพื่อขอสัมภาษณ์/แจกแบบสอบถาม โดย
ข้อมูลที่ได้ในครั้งนี้นำไปใช้ประโยชน์ในการวิจัยเท่านั้น ไม่มีผลกระทบต่อนานแต่ประการใด

จึงเจริญพรมมาเพื่อพิจารณาและหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านเป็น
อย่างดี ขออัญมโณทนา มา ณ โอกาสนี้

เจริญพร

(พระครูสุวิธานพัฒนบัณฑิต, คร.)

รองอธิการบดีมหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

ศูนย์บัณฑิตศึกษา วิทยาเขตขอนแก่น โทรศัพท์. ๐-๔๓๒๘-๓๕๔๗ ภายใน ๑๐๖,
โทรสาร.๐-๔๓๒๘-๓๐๓๓,๐-๔๓๒๘-๓๓๙๙

ที่ ศธ ๖๑๒๓.๔ / ๐๔๔

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาเขตขอนแก่น ตำบลโคกสี อำเภอเมือง
จังหวัดขอนแก่น ๔๐๐๐๐

๑๓ มิถุนายน ๒๕๕๔

เรื่อง ขออนุญาตสัมภาษณ์/ตอบแบบสอบถาม

เจริญพร

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์/แบบสอบถาม จำนวน.....ชุด

ด้วย สิบตำรวจเอกชูชาติ นามสกุล อยู่ยืน รหัสประจำตัวนิสิต ๕๑๐๕๔๐๕๔๒๗
นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา ได้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง
“การศึกษาวิเคราะห์ ความศรัทธาและแนวทางปฏิบัติต่อพระเครื่องของเจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานี
ตำรวจภูธรเมืองขอนแก่น” เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์ของนิสิตบรรลุตามวัตถุประสงค์ของการ
วิจัย ศูนย์บัณฑิตศึกษาวิทยาเขต ขอนแก่น จึงเจริญพรมมาเพื่อขอสัมภาษณ์/แจกแบบสอบถาม โดย
ข้อมูลที่ได้ในครั้งนี้นำไปใช้ในการวิจัยเท่านั้น ไม่มีผลกระทบต่อท่านแต่ประการใด

จึงเจริญพรมมาเพื่อพิจารณาและหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านเป็น
อย่างดี ขออนุโมทนามา ณ โอกาสนี้

(พระครูสุวิธานพัฒนบัณฑิต, ดร.)

รองอธิการบดีมหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

ศูนย์บัณฑิตศึกษา วิทยาเขตขอนแก่น โทรศัพท์. ๐-๔๓๒๘-๓๕๔๗ ภายใน ๑๐๖,

โทรสาร.๐-๔๓๒๘-๓๐๓๓,๐-๔๓๒๘-๓๓๙๙

เว็บไซต์. www.gsmcukk.org, อีเมล gskk_mcu@hotmail.com

ก. แบบสัมภาษณ์

เรื่อง “การศึกษาวิเคราะห์ความศรัทธาและแนวทางปฏิบัติต่อพระเครื่อง
ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจภูธรเมืองขอนแก่น”

AN ANALYTICAL STUDY OF FAITH AND THE WAY OF PRACTICING ON BUDDHA
AMULET OF POLICE MEN KHONKAEN LOCAL POLICE

๑. แบบสอบถามเกี่ยวกับ “การศึกษาวิเคราะห์ความศรัทธาและแนวทางปฏิบัติต่อพระเครื่องของเจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจภูธรเมืองขอนแก่น” มีวัตถุประสงค์ในการวิจัย ๓ ประการ คือ (๑) เพื่อศึกษาศรัทธาในคัมภีร์พระพุทธศาสนา (๒) เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของพระเครื่องในสังคมไทย และ (๓) เพื่อศึกษาวิเคราะห์ผลของความศรัทธาและแนวทางการปฏิบัติตนที่มีต่อพระเครื่องของตำรวจภูธรเมืองจังหวัดขอนแก่น ซึ่งการศึกษานี้ เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนบทสัมภาษณ์จากกลุ่มข้าราชการเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธรเมืองขอนแก่น เพื่อให้งานวิจัย มีความหนักแน่นและเป็นจริงมากที่สุด

๒. ข้อมูลและคำตอบแบบสัมภาษณ์นี้ จะนำไปใช้ในการศึกษาวิจัยเท่านั้น จะไม่มีผลกระทบต่อผู้ตอบแบบสัมภาษณ์แต่ประการใด กรุณาตอบแบบสัมภาษณ์ทุกข้อและโปรดให้ข้อมูลที่ชัดเจนตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

สืบตำรวจเอกชชาติ อยู่เย็น

นิสิตพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา
ศูนย์บัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ตอนที่ ๑ กรอกข้อมูลส่วนตัวผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

โปรดกรอกข้อมูลที่เป็นจริงของท่านเท่านั้นในข้อต่อไปนี้

๑. ชื่อ.....นามสกุล.....เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง อายุ.....ปี

๒. สถานภาพ ☐ โสด ☐ สมรส

อื่นๆ ระบุ.....

๓. การศึกษา ☐ ป.๔-๖. , ☐ ม. ๓-๖ ,

☐ อนุปริญญา, ☐ ปริญญาตรี, ☐ ปริญญาโท, ☐ ปริญญาเอก

อื่นๆ ระบุ.....

๔. ระยะเวลาในการรับราชการของท่าน

☐ ๑ - ๕ ปี ☐ ๖ - ๑๐ ปี ☐ ๑๑ - ๑๕ ปี ☐ ๑๖ - ๒๐ ปี ☐ มากกว่า ๒๐ ปี

๕. ท่านเป็นข้าราชการตำรวจประเภทใด

☐ ชั้นประทวน ☐ ชั้นสัญญาบัตร

๖. ที่อยู่อาศัย บ้านเลขที่.....หมู่.....ตำบล.....

อำเภอ.....จังหวัด.....

ตอนที่ ๒ สัมภาษณ์ เรื่อง ความศรัทธาของตำรวจที่มีต่อพระเครื่อง และการปฏิบัติตนที่ถูกต้องในการนับถือพระเครื่อง

๑. เหตุผลที่ท่านจะต้องห้อยพระเครื่องเพราะอะไร ?

.....

๒. ท่านคิดว่าในฐานะที่เราเป็นชาวพุทธ ควรจะเคารพนับถือพระเครื่องให้ถูกวิธีอย่างไร

.....

๓. ท่านคิดว่า เมื่อเราห้อยพระเครื่องตามหลักความเชื่อหรือศรัทธาที่ถูกต้องแล้ว จะให้ผลอย่างไร
 ต่อตัวเราขณะปฏิบัติหน้าที่เสี่ยงภัยต่างๆ

.....

๔. ท่านคิดว่า การนำพระเครื่องไปจำหน่ายเชิงพาณิชย์ หรือให้เช่าบูชา เป็นสิ่งที่ควรหรือไม่ เพราะ
 อะไร

.....

๕. ท่านจะบอกคุณลักษณะของพระเครื่องที่ดีแก่เพื่อนตำรวจด้วยกันอย่างไร เมื่อมาขอคำแนะนำ

.....

๖. ท่านควรแนะนำเพื่อนตำรวจของท่านว่า ควรเลือกพระเครื่องรุ่นใด เพราะเหตุใด

.....

๗. ท่านคิดว่าความศรัทธาที่มีต่อพระเครื่องในฐานะเป็นเครื่องเตือนใจให้ทำความดีได้หรือไม่
 อย่างไร

.....

๘. ท่านคิดว่า ความศรัทธาที่มีต่อพระเครื่องในฐานะเป็นวัตถุมงคลที่ให้ความสวัสดิมีชัยได้หรือไม่
อย่างไร

.....
.....

๙. ท่านคิดว่า แนวทางการปฏิบัติตนของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการนับถือพระเครื่อง ควรปฏิบัติ
อย่างไร

.....
.....

๑๐. ท่านคิดว่าแนวทางการปฏิบัติตนของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีผลต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา เมื่อ
สวมใส่พระเครื่อง ทำได้โดยวิธีการใดบ้าง

.....
.....

ตอนที่ ๓ สัมภาษณ์ เรื่อง ความเชื่อที่มีต่อพระเครื่อง/วัตถุมงคลชนิดต่างๆ

โปรดกรอกข้อมูลเฉพาะที่ท่านมีและครอบครองวัตถุมงคลชนิดต่างๆ ตามความเป็นจริงเท่านั้น

๑. ข้าพเจ้านิยมพระกริ่ง เพราะว่า

.....

๒. ข้าพเจ้านิยมพระผงบ เพราะว่าเป็น

.....

๓. ข้าพเจ้านิยมพระปิดทวาร เพราะว่า

.....

๔. ข้าพเจ้านิยมสมเด็จวัดระฆังโฆสิตาราม กรุงเทพฯ เพราะว่า

.....

๕. ข้าพเจ้านิยมเหรียญปลุกเสกกรุณาต่างๆ เพราะว่า

.....

๖. ข้าพเจ้านิยมเครื่องรางของขลัง เช่น ผ้ายันต์ ตะกรุด ผ้าประเจียด เป็นต้น

เพราะว่า.....

๗. ข้าพเจ้านิยมวัตถุมงคลชนิดอื่นๆ คือ

.....

เหตุผลที่นิยมเนื่องจากว่า

.....

ตอนที่ ๔ สัมภาษณ์ ด้านปฎิหาริย์ของพระเครื่อง/วัตถุมงคล

๑. ท่านคิดว่า การสวมใส่พระเครื่อง/วัตถุมงคล/เครื่องรางของขลัง ทำให้ท่านแคล้วคลาดปลอดภัย
 ได้จริงหรือไม่ อย่างไร

.....

๒. ท่านนิยมสวดคาถาหรือมนต์สำหรับห้อยพระเครื่อง/วัตถุมงคลหรือไม่ และให้ผลอย่างไร

.....

๓. ท่านเคยมีประสบการณ์ในการได้รับความแคล้วคลาดจากภัยอันตรายด้วยการแขวนพระเครื่อง/
 วัตถุมงคลและเครื่องราง (ถ้ามีโปรดตอบโดยสังเขป)

.....

๔. ท่านเชื่อว่า พระเครื่อง/วัตถุมงคลชนิดต่างๆ ที่เกิดจากแรงอธิษฐานจิตของพระเกจิอาจารย์
 ด้วยการปลุกเสกหรือพุทธาภิเษก และให้ผลในด้านต่างๆ เช่น เมตตามหานิยม ป้องกัน
 ภัย แคล้วคลาด ได้จริงหรือไม่ เพราะอะไร

.....

๕. ในฐานะเป็นชาวพุทธ ท่านควรปฏิบัติอย่างไร เมื่อจะเลือกสรรพระเครื่อง/วัตถุมงคล มากราบไหว้บูชา เพื่อความเป็นสิริมงคล/ป้องกันภัย/เมตตามหานิยม แ่ก่ตนและครอบครัว

.....

.....

ตอนที่ ๕ สัมภาษณ์ การปฏิบัติตามหลักธรรมในพระพุทธศาสนา

๑. เมื่อนับถือพระเครื่องแล้ว ท่านได้ให้ทาน/การบริจาคทรัพย์แก่คนอื่นหรือไม่ ? ให้ผลอย่างไรต่อการดำเนินชีวิตและหน้าที่การงาน?

.....

.....

๒. เมื่อนับถือพระเครื่องแล้ว ท่านเคยสมาทานศีล ๕ และรับมรรคยาหรือไม ? ให้ผลอย่างไรต่อการดำเนินชีวิตและหน้าที่การงาน?

.....

.....

๓. เมื่อนับถือพระเครื่องแล้ว ท่านเคยปฏิบัติสมณะและวิปัสสนากรรมฐานหรือไม่ ? ให้ผลอย่างไรต่อการดำเนินชีวิตและหน้าที่การงาน?

.....

.....

๔. เมื่อนับถือพระเครื่องแล้ว จิตใจของท่านมีสมาธิหรือไม่ ? ให้ผลอย่างไรต่อการดำเนินชีวิตและหน้าที่การงาน?

.....

.....

๕. เมื่อนับถือพระเครื่องแล้ว ท่านได้ขบคิดและทำให้เกิดปัญญาแก่ตนหรือไม่ ? ให้ผลอย่างไรต่อการดำเนินชีวิตและหน้าที่การงาน?

.....

.....

สืบตำรวจเอกชชาติ อยู่เย็น

นิติปริญญโท

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

สถานที่สัมภาษณ์

บ้าน/สถานที่ทำงาน.....ตำบล.....

อำเภอ.....จังหวัด.....

วันที่..... เดือน..... พ.ศ. ๒๕๕๔. เวลา.....น.

ภาคผนวก ข

กรรมวิธีและวัตถุดิบในการสร้างพระ

กรรมวิธีและวัตถุดิบในการสร้างพระ

กรรมวิธีการสร้างพระ สามารถจำแนกตามลักษณะของวัตถุดิบในการจัดสร้างเป็น ๒ ประเภท คือ ประเภทพระเครื่อง และ ประเภทเครื่องราง ประเภทพระเครื่อง ได้แบ่งการสร้างพระเครื่องออกเป็น ๑. การสร้างพระเนื้อดิน ๒. การสร้างพระเนื้อชิน ๓. การสร้างพระเนื้อผง ๔. การสร้างพระเนื้อโลหะ ประเภทพระหล่อ พระปั๊ม พระฉีดยา ๕. การสร้างพระเนื้อว่าน

๑. การสร้างพระเนื้อดิน

พระเนื้อดิน นับเป็นพระที่มีอายุการสร้างเก่าแก่ที่สุด โดยการนำดินอันเป็นวัสดุหาง่าย คงทน มาสร้างสรรค์ประติมากรรมได้สะดวก นอกจากนี้มนุษย์ยังมีความเชื่อ นับถือ ยกย่อง ดิน ประจุเทพเจ้าที่ทรงคุณเอนกอนันต์ ในนามของ “แม่พระธรณี” ซึ่งดินที่นำมาสร้างพระล้วนเป็น ดินที่นำมาจากศาสนสถานสำคัญ ศักดิ์สิทธิ์ หรือสถานที่เป็นมงคล ในการนำดินมาสร้างพระทุกครั้ง ต้องมีการทำพิธีบวงสรวง ขอบารมีแม่พระธรณี เจ้าที่เจ้าทาง และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ผู้สถิตรักษาทุกครั้ง ต้องมีการทำพิธีบวงสรวง ขอบารมีอภิไธยให้มีต่อพระเครื่องและเครื่องรางที่สร้าง นอกเหนือจาก ส่วนผสมอื่นๆ ที่ได้ผ่านการพิจารณาอย่างถี่ถ้วนแล้วว่าดีและให้คุณ ที่จะส่งเสริมความเป็นมงคล แก่พระเครื่องและเครื่องรางที่จะสร้าง

ความพิถีพิถันในการเสาะหา และเตรียมวัตถุดิบเป็นเรื่องสำคัญมากประการหนึ่ง ที่ผู้สร้างวัตถุมงคลต่างๆ ให้ความสำคัญและถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัดมาช้านาน ด้วยเชื่อว่า พระเครื่องและเครื่องรางที่จะสร้างขึ้นนี้ต้องมีความดีนอกและดีใน ดีในหมายถึงวัตถุดิบที่นำมาสร้างต้องล้วนเป็นของดีมีมงคล ดินนอกหมายถึงต้องผ่านการปลุกเสกอย่างดี ผ่านพิธีกรรมที่ถูกต้อง และเข้มขลัง โดยพระคณาจารย์ผู้เรืองเวทย์วิทยาคมสูง รวมถึงผู้ทำพิธีอันจะก่อเกิดความเข้มขลัง ให้กับพระเครื่องและเครื่องรางที่ผ่านขั้นตอนที่สำคัญนี้แล้ว

ดังนั้น เป็นความเชื่อที่ขีดยึดมั่นกันมาแต่ครั้งโบราณว่า “พระเครื่องและเครื่องรางของ ขลังที่ดีจริง ต้องดินนอก ดีใน คือ วัตถุที่นำมาสร้างต้องล้วนเป็นของดี ผู้สร้างต้องดีพร้อม และผ่าน พิธีกรรมที่ดี” จากจุดนี้เราจึงเข้าใจว่าเหตุใด พระเครื่องและเครื่องรางของขลังจึงมีความศักดิ์สิทธิ์ พระทุกประเภททุกเนื้อเครื่องรางทุกชนิด ล้วนเห็นข้อพึงปฏิบัติในการสร้างวัตถุมงคลนี้ โดยมีกฎ เหล็กที่พึงต้องกระทำอย่างเคร่งครัด

เมื่อได้วัตถุดิบที่ต้องประสงค์แล้ว ก็จะนำวัตถุดิบต่างๆมาผสมคลุกเคล้ากัน โดยมีดินเป็นมวลสารหลัก ในการยัดประสานมวลสารต่างๆให้เข้าเป็นเนื้อเดียวกัน จากนั้น จึงนำส่วนผสมไปกดลงในแม่พิมพ์ที่แกะเค้าโครงรูปร่างของพระเครื่องที่ต้องการ เมื่อนำพระที่กดลงในแม่พิมพ์ออกจากพิมพ์แล้ว จึงนำพระมาเรียง แล้วผ่านกรรมวิธีทำให้แห้ง ซึ่งแบ่งเป็น ๒ ประเภท คือ

ก) พระที่ผ่านการเผา นับเป็นการสลายความชื้นและคงรูปวัตถุ ทำให้เกิดมวลสารของพระเครื่องเป็นแบบดินสุก หรือดินสีหม้อใหม่ เช่นเดียวกับการทำภาชนะเครื่องปั้นดินเผาต่างๆ หากแต่ในสมัยโบราณ การเผาพระไม่มีเครื่องมือในการตรวจวัดอุณหภูมิความร้อนให้คงที่และสม่ำเสมอ จึงทำให้พระที่ผ่านการเผามีสีต่างๆ กัน ตามระดับอุณหภูมิความร้อนสูงหรือต่ำที่ได้รับ นอกจากนี้จากการค้นคว้าศึกษายังพบว่า พระเครื่องที่ผ่านการเผายังมี ๒ ลักษณะคือ พระที่ผ่านการเผาเป็นเวลานานในอุณหภูมิความร้อนที่สูง กับพระที่ผ่านการเผาพอประมาณ ใช้เวลาในการเผาไหม้ไม่นานนัก หรืออาจจะเรียกว่า ผ่านการอบให้แห้ง โดยมวลสารคายความชื้นออกเพื่อความยึดติดเข้ารูป เป็นเหตุให้พระออกมามีหลายสี แต่คงไว้ซึ่งมวลสารส่วนผสมปรากฏเห็นชัดเจนกว่าพระที่ผ่านการเผาครบวงจรการทำเครื่องปั้นดินเผาที่มีผลให้มวลสารบางชนิดถูกเผาไหม้ไป ซึ่งตัวอย่างของพระที่ผ่านการเผาทั้ง ๒ ลักษณะ มีดังนี้ ๑) พระที่ผ่านการเผาจนครบขั้นตอน ได้แก่ พระรอด พระนางพญา พระกรุทุ่งเศรษฐี พระหลวงพ่อบาน วัดบางนมโค เป็นต้น ๒) พระที่ผ่านการอบให้แห้ง ได้แก่ พระผงสุพรรณ พระซุ้มกอดำ เป็นต้น

ข) พระที่ผ่านการตากแดดให้แห้ง พระประเภทนี้เราเรียกว่า “พระดินดิบ” ซึ่งหมายถึงมวลสารถูกแยกน้ำออก ด้วยวิธีการตากแดดให้แห้ง ความแข็งแกร่งคงทนจะน้อยกว่าพระที่ผ่านการเผา ดินจะสามารถละลายตัวหากนำมาแช่น้ำทิ้งไว้ พระเนื้อดินดิบ ได้แก่ พระเครื่องศิลปะศรีวิชัยที่พบทางใต้ เช่น พระเม็ดกระดุม เป็นต้น นอกจากนี้ยังพบว่าในพระเนื้อดินมวลสาร หรือเนื้อของดินได้สามารถแบ่งออกเป็น ๒ ลักษณะ คือ

๑) ประเภทเนื้อละเอียด หมายถึง ก่อนที่จะนำดินมาผสมกับมวลสารอื่นๆ ดินที่นำมาสร้างพระนั้นได้ผ่านการร่อนกรองจนละเอียดแล้ว พระที่สร้างออกมาจึงมีความนวลเนียนของพื้นผิว เช่น พระกำแพงกสิณบัว พระกำแพงซุ้มกอ พระกำแพงทุ่งเศรษฐี เป็นต้น

๒) ประเภทเนื้อหยาบ หมายถึง ดินที่นำมาสร้างพระ ได้ผ่านการร่อนกรองมาแล้วแต่ไม่มากนักได้เนื้อดินละเอียด ยังคงปรากฏมีเม็ดแร่ กรวด ทราย ปะปนอยู่ด้วย มองเห็นชัดเจน เช่น พระชุดขุนแผนบ้านกร่าง เป็นต้น

๒. การสร้างพระเนื้อชิน

พระเนื้อชิน ถือเป็นพระเนื้อโลหะประเภทหนึ่งที่เกิดจากการผสมผสานของแร่หลัก ๒ ชนิด คือ ดีบุก กับตะกั่ว เกิดเป็นโลหะเจือชนิดใหม่ที่เรียกว่า “เนื้อชิน” หากเรามองลึกลงไปถึงคุณสมบัติของธาตุหลักทั้ง ๒ ชนิด คือ

ก) ดีบุก เป็นแร่ธาตุที่พบมากที่สุดประเภทหนึ่งในประเทศไทย สามารถแยกหาดีบุกออกจากสิ่งปะปนได้อย่างง่ายดายด้วยวิธีแรงโน้มถ่วง โดยการร่อนแร่ ซึ่งกระทำได้ไม่ยุ่งยาก หากต้องการ ดีบุกที่บริสุทธิ์มากขึ้น ก็สามารถนำไปย่างเพื่อจัดซัลไฟด์ หรือธาตุที่แฝงอยู่ในดีบุกเป็นธาตุที่มีจุดหลอมเหลวต่ำ ที่อุณหภูมิ ๒๓๑.๕ องศา แปรรูปง่าย เกิดโลหะเจือกับโลหะได้หลายชนิด ทำให้คุณสมบัติของโลหะใหม่มีอนุภาพป้องกันการผุกร่อนได้ นอกจากนี้ยังนำไฟฟ้าต่ำ

ข) ตะกั่ว เป็นแร่ธาตุที่มนุษย์รู้จักนำมาใช้ประโยชน์ตั้งแต่สมัยโบราณ มีหลักฐานยืนยันว่ามนุษย์รู้จักนำตะกั่วมาใช้ทำประโยชน์ตั้งแต่ ๔,๐๐๐ ปีก่อนคริสตกาล รวมวิธีการถลุงตะกั่วไม่ยุ่งยาก เพียงผ่านขบวนการเผา เป็นธาตุที่มีจุดหลอมเหลวต่ำ ที่อุณหภูมิ ๓๒๗ องศา มีน้ำหนัก นับเป็นโลหะอ่อนมีแรงดึง หรือ แรงรองรับต่ำ โลหะตะกั่วจึงไม่เหมาะกับการใช้งานที่ต้องรับน้ำหนักมากๆ แต่ความอ่อนตัวของตะกั่วมีประโยชน์ที่ทำให้โลหะผสมสามารถแปรรูปได้ง่ายขึ้น ไม่ว่าจะทำให้เป็นแผ่นบางๆ หรือนำโลหะผสมให้สามารถแทรกซอนไปตามความลึกของแม่พิมพ์ ก่อให้เกิดลวดลายงดงามตามจินตนาการของช่างได้ นอกจากนี้ ยังนำไฟฟ้าต่ำ

จากคุณสมบัติของธาตุทั้งสองชนิดดังกล่าว เราจะพบว่ามีความสอดคล้องเหมาะสมในการนำมาหลอมรวมกันเป็นโลหะใหม่ ที่มีจุดหลอมเหลวต่ำทั้งคู่ สามารถกลมกลืนเป็นเนื้อเดียวกันได้ มีความอ่อนนุ่มที่สามารถฉาบรายละเอียดแม้เพียงบางเบาเล็กน้อยของแม่พิมพ์ได้ แม้รูปทรงจะมีความบางเรียบแบน ก็สามารถขึ้นรูปได้ ทั้งทนทานต่อความผุกร่อน และมีความนำไฟฟ้าต่ำ ทำให้ปลอดภัยเมื่อนำพกดัตว์

เนื้อชิน จึงนับเป็นโลหะที่มีคุณสมบัติพิเศษ ลงตัว เหมาะสมที่จะนำมาสร้างพระเครื่องได้เป็นอย่างดี ซึ่งถือเป็นภูมิปัญญาของบรรพชนไทยอันชาญฉลาดและลึกถ้ำในการสร้างพระเนื้อชิน เพื่อสืบทอดพระศาสนาและศิลปวัฒนธรรมอันดึกดำบรรพ์ยิ่งใหญ๋ ในรูปแบบของพระเครื่อง ตกทอดสู่อนุชนรุ่นหลัง พระเนื้อชินมี ๓ ประเภทคือ

๑) **พระเนื้อชินเงิน** คือพระที่มีส่วนผสมของดีบุกมาก พระที่พบจะมีสีเงินขSWGจับองค์พระอย่างงดงาม พระเนื้อชินเงินนี้จะปรากฏลักษณะตามธรรมชาติในรูปของเกล็ดกระดี่ และสนิม

๒) **พระเนื้อชินสนิมแดง** คือพระที่มีส่วนผสมของตะกั่วมาก พระที่พบจะมีลักษณะคล้ายพระชินเงิน แต่มีไขสนิมแซม ตามซอกพระ เช่น พระมเหศวร พระสุพรรณหลังผาน พระลีลา กำแพงขาว เป็นต้น

๓) **พระเนื้อตะกั่วสนิมแดง** ถือเป็นพระเครื่องประเภทเนื้อชิน ที่มีส่วนผสมของตะกั่วมากที่สุดถึง พระที่พบจึงมีสีแดงของสนิมตะกั่วจับอยู่ในเนื้อพระเป็นสีแดง ที่เรียกว่า “แดงลูกหว้า” ตัวอย่างเช่น พระร่วงหลังลายผ้า-พระร่วงหลังรางปืน พระท่ากระดาน และพระร่วงพิมพ์ต่างๆ เป็นต้น กรรมวิธีการสร้างพระเนื้อชิน ถือเป็นการหลอมเหลวรวมแร่ธาตุสำคัญดังที่กล่าวข้างต้น ข้อสำคัญคือมีการแกะแม่พิมพ์ให้งดงาม อลังการ ตามจินตนาการของช่าง พระที่พบส่วนมากจะเป็นศิลปะสกุลช่างหลวง เพราะแม้ว่า พระเนื้อชินจัดเป็นพระที่ไม่ยุ่งยากในการสร้าง หากในสมัยโบราณกรรมวิธีนี้ถือเป็นเรื่องที่ต้องเตรียมการและอาศัยแรงคนจัดทำมีใช้น้อย ดังนั้นผู้ที่สามารถสร้างพระเนื้อชินได้ จะต้องดำรงตำแหน่งอยู่ในชั้นเจ้านาย หรือระดับผู้นำ ที่สามารถสั่งบัญชาการได้ จึงถือว่าพระเนื้อชินเป็นพระเครื่องชั้นสูงมาแต่โบราณ ประการสำคัญ การพบพระเนื้อชินส่วนมากจะพบในกรุตามโบราณสถานสำคัญ ซึ่งถือเป็นเรื่องยากที่สามัญชนจะกระทำการได้

พระเนื้อชิน นับว่าเป็นพระเครื่องที่มีบทบาทสูง เป็นที่ครองใจผู้คนมานับนับแต่โบราณความยึดถือศรัทธาของประชาชนที่มีต่อพระเนื้อชินนั้นเป็นรากลึกในจิตใจ ทั้งยังปรากฏเห็นผลให้เล่าขานเลื่องลือตกทอดอย่างต่อเนื่องส่งผลให้พระเนื้อชิน ถือเป็น “อมตพระเครื่องยอดนิยมนตลอดกาล”

๓. การสร้างพระเนือง

๑) ความเป็นมา

เป็นขบวนการหนึ่งในศาสตร์ศิลปะแขนงวิชาการปั้นปูน ซึ่งมวลสารในการปั้นมีส่วนผสมของปูนเป็นหลักใหญ่ประสานเนื้อด้วยยางไม้ กาวหนัง น้ำอ้อยหรือจี๊ซันดี และเป็นวิทยาการที่ศิลปินกรีก-โรมันกับอินเดียศึกษารรฟ์ได้ใช้ปั้นพระพุทธรูปก่อนที่มีการนำกรรมวิธีนี้มาใช้ในการสร้างพระเครื่อง

พระเครื่องเนืองที่มีความเก่าแก่ที่สุดในประเทศคือ พระกรุวัดทัพขาว จังหวัดสุโขทัย รองลงมาคือ พระสมเด็จจอร์หัง วัดมหาธาตุ สร้างโดย สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช องค์ที่ หรือที่รู้จักกันในนาม พระสังฆราชสุกโกเถื่อน และพระสมเด็จจอร์หังนี้ถือเป็นต้นแบบในการสร้างพระเนือง รูปทรงสี่เหลี่ยมขึ้นฟัก ซึ่งสร้างขึ้นครั้งแรกเมื่อประมาณปี พ.ศ.๒๓๖๐

สมเด็จพระสังฆราชสุก (โกเถื่อน) นี้ ท่านเป็นพระอาจารย์ที่สมเด็จพระพุฒาจารย์โต พรหมรังสี เคารพเป็นอย่างยิ่ง และถือเอาวัตรปฏิบัติ ตลอดจนวิธีการสร้างพระขององค์พระอาจารย์องค์นี้มาสร้างสมเด็จวัดระฆัง พระสมเด็จบางขุนพรหม และพระสมเด็จเกษไชโย อันนับเป็นพระเนืองที่ได้รับความนิยมสูงสุดมาโดยตลอด ดังนั้นขั้นตอนกรรมวิธีการสร้างพระเนืองในลำดับต่อมา จึงได้ยึดเอาขั้นตอนกรรมวิธี การจัดเตรียม การสร้าง และการปลุกเสก ตามอย่างสมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต พรหมรังสี) เป็นปัจจัยหลักปฏิบัติ ซึ่งแบ่งเป็น ๓ ขั้นตอนใหญ่ๆ คือ

๒) การจัดเตรียมวัสดุ

เป็นที่ทราบกันดีว่ามวลสารหลักในพระเนืองก็คือ ผงปูนขาว ซึ่งโบราณจะใช้เปลือกหอยมาเผาไฟ แล้วบดให้ละเอียด เรียกว่า “ผงปูนเปลือกหอย” ซึ่งมีคุณสมบัติเช่นเดียวกัน เมื่อได้มวลสารหลัก ก็จัดเตรียมผงที่เป็นมงคลต่างๆ อาทิเช่น ว่านดอกไม้ แร่ทรายเงิน ทรายทอง วัสดุศักดิ์สิทธิ์ เป็นมงคลทั้งหลายที่เห็นสมควรนำมาเป็นส่วนผสมนำมาบดเป็นผง เป็นต้น สิ่งที่ช่วยประสานเนื้อผง และทักสมภาระทั้งหลาย ให้เกาะติดเป็นเนื้อเดียวกันในสมัยโบราณจะใช้กล้วยน้ำและน้ำมันตังอิ้ว (กล้วยน้ำเป็นคำโบราณกล้วยน้ำว้า, น้ำมันตังอิ้วเป็นยางไม้ชนิดหนึ่งผสมกับน้ำมัน ทำให้เกิดความเหนียว)

จากสูตรการสร้างพระเนืองของสมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต) พรหมรังสี (ผู้ที่ได้รับการยกย่องว่าเป็นผู้สร้าง “สูตรนิยม” หรือ “สูตรครู” ในการสร้างพระเนืองต่อมา) และในมวลสารของพระเครื่องที่สมเด็จพระโตสร้าง ท่านให้ความสำคัญกับธาตุแท้แห่งคุณวิเศษ คือ ผงวิเศษ ๕ ประการ อันประกอบด้วย ผงปถมัง อธิเจ มหาราช พุทธคุณ และตรีนิสิงเห ซึ่งไม่ได้หมายความว่า เป็นชื่อของผงแต่ละชนิดแล้วนำมาผสมคลุกเคล้ากัน หากแต่เป็นผงชุดเดียวกันที่ผ่านกรรมวิธีซับซ้อนถึง ๕ ขั้นตอนในการสร้าง โดยเริ่มต้นที่การสร้างผงปถมังก่อน แล้วเอาผงปถมังนั้นมาทำเป็นผงอธิเจ แล้วสร้างต่อเนื่องจากผงเดิมจนครบกระบวนการทั้ง ๕ อันนับเป็นภูมิปัญญาและสมบัติล้ำค่าต่อมวลมนุษยชาติสืบมา ได้รับรู้ ศึกษากรรมวิธี และนำไปเป็นต้นแบบที่ดีในการสร้างวัตถุมงคลเนือง

ขั้นตอนการทำผงวิเศษ ๕ ประการ ของท่านเจ้าประคุณสมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต) พรหมรังสี ประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้

๑) การสักการะบูรพาจารย์ นับเป็นประเพณีในการศึกษาพุทธาคมมาแต่ครั้งโบราณ ที่ผู้ศึกษาจะต้องทำพิธีสักการะบูรพาจารย์ก่อนกระทำการใดๆ เพื่อความเป็นสิริมงคล และรับการประสิทธิ์ประสาทวิทยาคม โดยผู้ทำพิธีต้องทำตนให้สะอาด เป็นพรവാสให้นุ่งขาวห่มขาว ทำจิตใจให้ผ่องใส และรับสมათานเบญจศีลเสียก่อน เป็นพระภิกษุให้ทำสมาธิจนจิตนิ่งสงบ ผ่องใส แล้วตั้งเครื่องสักการะ

๒) บูชาครูอาจารย์ อันประกอบไปด้วย ดอกไม้ ๕ สี ธูป ๕ ดอก เทียน ๕ เล่ม บายศรีปากชาม ขนมห่มแดง ขนมห่มขาว มะพร้าวอ่อน กล้วยน้ำไทย (กล้วยน้ำว่า) ผลไม้ ๕ สิ่ง หัวหมู เป็ดไก่ ปลาช่อนหนึ่งตัวไม่ขอคเกล็ด ถั่วคั่ว งาคั่ว ข้าวตอก นม เนย ขันล้างหน้า ผ้าขาว ผ้าแดง เงินค่าบำรุงครู ๖ บาท

จากนั้นให้บูชาพระรัตนตรัย แล้วร่ายโอองการ (บทสวดบูชาคุณพระรัตนตรัย ต่อด้วยบทอัญเชิญทวยเทพ บทอัญเชิญครู โอองการสรรเสริญครู โอองการชุมนุมครู) เมื่อเสร็จพิธีค่านับครู ก็เริ่มเข้าสู่การเรียกสูตรต่างๆ

๓) การเรียกสูตร คือ การฝึกหัดเขียน อักขระ เลขยันต์ นานาประเภท อันประกอบด้วยการบริกรรมสูตรพระคาถาต่างๆ ตามจังหวะของการเขียนอักขระเลขยันต์นั้นๆ ด้วย “ดินสอพองวิเศษ” “ดินสอพองวิเศษ” สร้างจากส่วนผสมของเครื่องเคราต่างๆอันประกอบด้วย

- ดินโป่ง ๗ โป่ง (ดินที่มีเกลือสินเธาว์ผุดกระอกรัง มีพบบอยู่ตามป่าทั่วไป ในที่นี้ให้นำ
ดินโป่ง ๗ แห่ง)

- ดินดินท่า ๗ ดินท่า (ดินจากท่าน้ำ ๗ แห่ง)
- ดินหลักเมือง ๗ หลักเมือง (ดินจากหลักเมือง ๗ เมือง)
- จี๊เจ้าไล่เทียนบูชาพระประธานในพระอุโบสถ
- ดอกกาหลง
- ยอดสวาท
- ยอดรักซ้อน
- จี๊ไคเลสมา (กราบไคลดินบนแผ่นเสมาที่แสดงขอบเขตของโบสถ์)
- จี๊ไคลประตู่วัง
- จี๊ไคเลสาตะลุงช้างเผือก (กราบไคลดินจากเสาหลักคู่ สำหรับล่อมช้างเผือก)
- ราชพฤกษ์ (ไม้ต้นราชพฤกษ์ตากแห้งป็นเป็นผง)
- พลุร่วมใจ (ต้นพลูที่ใช้กินกับหมาก ขึ้นเป็นดง เป็นกอ บางครั้งจึงเรียกว่า “พลุร่วมใจ” เพราะจะขึ้นพร้อมๆกัน ไม่ใช่ที่ขึ้นแยกต้น แยกกอ)
- พลุสองหาง (ในบรรดาใบพลู จะมีบางต้นที่น้อยมาก ปรากฏปลายใบแยกเป็น ๒ แฉก)
- ดินสอพองเอาส่วนผสมทั้งหมดมา ผสมกันแล้วบดให้ละเอียด เจือน้ำ ปั่นเป็นแท่งดินสอ

เมื่อได้ดินสอพองพิเศษ ซึ่งต้องเตรียมการไว้แล้ว ก็จะเข้าสู่การทำกรรมวิธีสร้างผงพิเศษที่จะต้องกระทำในพระอุโบสถ โดยเตรียมเครื่องสักการะ เช่นเดียวกับกำนันบครู โดยตั้งของต่างๆไว้เบื้องหน้าพระประธาน จตุรูปเทียนบูชาพระ ยกถาดบรรจุสิ่งของเหล่านั้นขึ้น แล้วกล่าวคาถาอัญเชิญครู ประกาศอัญเชิญเทพยดา ทำประสน้ำมันต์(ชำระล้างตัวให้สะอาดแล้วเอาน้ำมันต์ราดชำระให้ทั่วร่างกาย) พรหมตัว เรียกอักษรเข้าตัว(การเรียก หรือสวดมหาพุทธมนต์ต่างๆให้มาสถิต ประสิทธิ์กับตัวเอง)และอัญเชิญครูเข้าตัว

๔) การทำผงพิเศษ เมื่อขั้นตอนต่างๆที่กล่าวมาสำเร็จแล้ว ก็จะเข้าสู่การทำผงพิเศษซึ่งผงทั้ง ๕ มีความเป็นมาน่าสนใจ ดังนี้

ก.) การทำผงปถมัง นับเป็นผงเริ่มต้น สำหรับการศึกษาวิชยาตาม ใช้สำหรับการลง “นะ” ทุกชนิดตามสูตร ปฐมพินธุ (ปัด-ทะ-มัง-พิน-ทุ เป็นบทพระเวทย์ชั้นสูงที่ว่าด้วยการเกิด) ซึ่งมีความเป็นมาแต่ครั้งปฐมกัลป์ที่โลกยังว่างเปล่าปราศจากชีวิต มีแต่น้ำซึ่งกำลังงวดลงไป และแผ่นดินโผล่ขึ้นมา ทำวสหบดีมหาพรหมได้เล็งญาณ เห็นดอกบัว ๕ ดอก ก็ทราบว่าเป็นอนาคตกาล พระพุทธเจ้าจะเสด็จมาในโลก ๕ พระองค์ด้วยกัน จึงไปรยหญาศาลลงมา พื้นน้ำถึงวดเป็นแผ่นดิน สังกลิ้นหอมหวาน พวกพรหมก็ลงมาเสพมวลดินเป็นอาหาร เลยกินกันหลงทางกลับสู่พรหมโลกไม่ได้ จึงสืบเผ่าพันธุ์เป็นมนุษย์อยู่ในโลกตราบเท่าทุกวันนี้ ด้วยเหตุนี้ สหบดีมหาพรหมจึงเป็นปฐมแห่งโลกธาตุ

ดังนั้น การลง “นะ” คือ การย้าพระเวทย์วิทยาคุณให้บรรจุ กำกับอยู่ในสิ่งที่ต้องการ นับเป็นการเบิกพระสูตรที่เปิดทางบรรจุพระคาถาอื่นๆ ได้อย่างอัศจรรย์ะ การทำผงปถม(ผง-ปัด-ทะ-มัง) คือ การนำเอาผงเครื่องยาที่ผ่านกรรมวิธีที่กล่าวมาข้างต้นมาป็นเป็นดินสอขึ้น แล้วเขียนเรียกสูตร น ปฐม พินธุ และสูตรการลบ เขียนแล้วลบ ลบแล้วเขียน จนหมดสิ้นดินสอที่ป็นขึ้น ก็จะได้ผงปฐม ซึ่งใช้เวลาในการทำผงนี้ ประมาณ ๒-๓ เดือน

ข) การทำผงอิทธะเจ เกิดจากการนำเอา ผงปฐม ที่ทำสำเร็จแล้ว มาป็นเป็นดินสอขึ้นอีก แล้วเขียนอักขระด้วย สูตรมูลกัจจายน์ และลบด้วยสูตรลบผงอิทธะเจ คัมภีร์โบราณ กล่าวว่า ท่านพระมหากัจจายน์พระคณาจารย์เจ้ายุคก่อนเป็นผู้วางแบบแผนการสร้างสูตรอันนี้ไว้ จนชั้นหลังต่อมาจึงได้เอานามของท่านมาเรียกชื่อสูตรว่า “สูตรมูลกัจจายน์” หรือ มูลกระจาย อันถือเป็นรากฐานแห่งความรู้ในอักขระ พยัญชนะ และสระในอักษรขอม การทำผงอิทธิเจนั้น จะต้องร่ายอักขระ และแปลงพยัญชนะและสระ ให้สำเร็จรูปเป็น “อิทธะเจโส ทพพ คณหาหิ ถามสา” ซึ่งเรียกว่า “ลบขาดตัว” ผงที่ได้จากการลบขาดตัวนี้เรียกว่า “ผงอิทธะเจ” ใช้เวลาทำประมาณ ๓ วัน และต้องเขียนให้หมดสิ้นดินสอที่เตรียมไว้

ค) การทำผงมหาราช ใช้ผงอิทธิเจ มาป็นเป็นดินสอขึ้นอีก แล้วเรียกสูตรมหาราช แล้วลบสูตรที่เขียนด้วยนามทั้ง ๕ เขียนแล้วลบ ลบแล้วเขียน จนหมดสิ้นดินสอที่ทำขึ้น ใช้เวลาทำใกล้เคียงกับการทำผงปถมัง เกิดเป็นผงใหม่ ชื่อ “ผงมหาราช”

ง) การทำผงพุทธคุณ ใช้ผงมหาราชมาป็นทำเป็นดินสอ เรียกสูตร และลบอักขระเกี่ยวกับพุทธคุณนานาประการ นับตั้งแต่สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ประสูติ ตรัสรู้ จวบจนเสด็จสู่

พระปรีณิพพาน เขียนแล้วลบ ลบแล้วเขียน จนหมดสิ้นดินสอ จะได้ผงพุทธคุณ ซึ่งถือว่าเป็นผงวิเศษที่มีพุทธานุภาพสูงยิ่ง เพราะเกี่ยวเนื่องด้วยพระพุทธรองค์

จ) การทำผงตรีนิสิงเห ซึ่งนับเป็นผงสุดท้ายเกี่ยวกับสูตรเลขไทยโบราณ เกิดจากการรวบรวมเอาผงพุทธคุณที่ลบได้มาป็นเป็นดินสอ เรียกสูตรอิตถาวาทาทสมงคล ๑๒ เขียนสูตรได้เรียงไปจนสำเร็จเป็นอิตถาตรีนิสิงเห เข้าสู่รูปอิตถายันต์ ๑๒ ยันต์ จนสุดท้ายได้รูปยันต์นารายณ์ถอครูป ซึ่งประกอบด้วย ยันต์ประจำขององค์ตรีนิสิงเห แล้วมี ยันต์พระภควัมบดี และยันต์ตราพระสีห์ประทับลงเป็นประการสุดท้าย

เมื่อได้ผงวิเศษ จึงนำมาคลุกเคล้ากับทัพสัมภาระอันพิจารณาแล้วว่าเป็นของดี มีมงคล อันประเสริฐ ที่ผ่านการบดละเอียดแล้ว จึงผสมผงปูน เปลือกหอยที่บดแล้ว ประสานมวลสารทั้งหมดด้วย กล้วยน้ำ (กล้วยน้ำว่า) และน้ำมันตังอิ้ว ได้มวลสารรวมมีลักษณะเป็นแป้งเหนียวปั้นได้

ฉ) แกะแม่พิมพ์ การแกะแม่พิมพ์พระนั้น มีหลายฝีมือ ทั้งช่างราษฎรชาวบ้านสามัญ ไปถึงช่างหลวงในราชสำนัก ซึ่งดูได้จากความงดงามลงตัวของพระพุทธรูปปฏิมาที่ปรากฏความหยาบละเอียด สมดุล และงดงาม ออกมาในรูปทรงขององค์พระเครื่องนั้นๆ เมื่อได้แม่พิมพ์เป็นที่พอใจ จึงนำส่วนผสมข้างต้นมากด ลงในแม่พิมพ์ก่อนที่จะใส่มวลสารลงไป เพื่อป้องกันไม่ให้เนื้อพระติดกับแม่พิมพ์ ก็จะนำผงปูนมาโรยลงในพิมพ์ก่อนที่จะหยอดเนื้อมวลสารลงไป เมื่อกดพิมพ์ได้ที่แล้วก็จะทำการตัดดอกเนื้อส่วนเกินที่ปลิ้นล้นจากแม่พิมพ์ แล้วจึงเคาะองค์พระออกจากแม่พิมพ์ การโรยผงปูนไว้ก่อน ทำให้พระไม่ติดพิมพ์ ธรรมชาติของแป้งโรยพิมพ์นับเป็นคุณสมบัติพิเศษอีกประการหนึ่งในการช่วยพิจารณาพระแท้ที่จะกล่าวในลำดับต่อไป

ในครั้งแรก พระที่นำออกจากแม่พิมพ์ใหม่ๆ จะมีความชื้น และสดของผิวมวลสาร จำเป็นต้องนำไปตากแดด หรือผึ่ง ให้แห้ง ถ้าเป็นสมัยใหม่ ก็จะนำไปอบให้แห้ง ก็ถือว่าเสร็จกระบวนการผลิตพระเนื้อผง หากแต่คนในสมัยโบราณยังถือว่าเป็นพระที่ยังไม่ครบ ต้องทำการบวชเสียก่อน

ซ) การปลุกเสกพระ เมื่อผลิตพระผงเสร็จสิ้น องค์ประกอบที่สำคัญประการสุดท้าย คือ พระที่สร้างต้องผ่านการปลุกเสก อันเสมือนการเชิญพลังพระรัตนตรัยมาประจุ (บรรจุหรือรวมตัว) ประสิทธิ์ ประสาท ยังพระเครื่องที่สร้าง การปลุกเสกนั้น แบ่งเป็น

ก) การปลุกเสกหมู่ หมายถึง การนิมนต์พระจำนวนมากกว่า ๑ รูป มาร่วมกันบริกรรม พระคาถา เจริญภาวนา อธิษฐานจิตปลุกเสกร่วมกัน กระทำเต็มรูปแบบศาสนพิธีการ

ข) การปลุกเสกเดี่ยว หมายถึง พระเครื่องที่ผ่านการบริกรรมพระคาถา เจริญภาวนา อธิษฐานจิตเพียงองค์เดียว เป็นศาสนพิธีกรรม

ค) การอธิษฐานจิต หมายถึง พระเครื่องที่ไม่ได้ผ่านพิธีกรรมอันเป็นศาสนพิธี เหมือนกับ ๒ ประเภทแรก หากแต่เป็นการใช้พลังอำนาจจิตประจุพระพุทธานุภาพ สำหรับ พระภิกษุผู้มีมานปฏิบัติที่แก่กล้า และสำเร็จมรรคผลพระธรรมขั้นสูง ท่านสามารถอธิษฐานจิตได้ และมีพละญาณทำให้พระเครื่องที่ผ่านการอธิษฐานจิตเปี่ยมด้วยพระพุทธานุภาพได้เช่นกัน พระเนื้อผง ที่ผ่านขั้นตอนพิธีการต่างๆ ที่กล่าวมา จึงถือว่าเป็นพระเครื่องที่สมบูรณ์การสร้างพระผงบังคมให้ พบเห็น และศึกษากันอยู่ในปัจจุบัน แต่จะเคร่งครัดประการใดอย่างไร ก็ขอให้ผู้ศึกษาโปรดใช้ วิจารณญาณในการพิจารณา

๔. การสร้างพระเนื้อโลหะ ประเภทพระหล่อ พระปั๊ม พระฉีดยา

การสร้างพระเนื้อโลหะนี้จะประกอบด้วยการสร้าง ๓ ประเภท คือ พระหล่อ พระปั๊ม และ พระฉีดยา โดยก่อนอื่นผู้เขียนขอทำความเข้าใจแก่ผู้สนใจศึกษา ระหว่างพระเครื่องเนื้อชิน และ พระเครื่องโลหะประเภทอื่นๆ ก่อนว่าเหตุใดจึงแยกพระทั้งสองประเภทนี้ออกจากหมวดเดียวกัน

พระเครื่องเนื้อชิน ถือเป็นพระเนื้อโลหะประเภทหนึ่ง แต่สาเหตุที่บูรพาจารย์ที่เป็นนัก สะสมยุคแรกๆ ไม่นำมารวมอยู่ในพระเนื้อโลหะอื่นๆ เพราะเนื่องจากเหตุผลสำคัญดังนี้

ก.) พระเครื่องเนื้อชิน ล้วนเป็นพระกรุ พระเก่า ที่มีอายุการสร้างนานเป็นร้อยๆ ปีขึ้นไป อันถือเป็นพระเครื่องยุคโบราณปัจจุบันไม่นิยมสร้างพระเครื่องเนื้อนี้อีกแล้ว

ข.) ส่วนผสมหลักของพระเครื่องเนื้อชินคือ ดีบุกและตะกั่ว มากน้อยตามแต่ผู้สร้าง มีความประสงค์ ซึ่งปัจจุบันผู้สร้างได้ค้นพบโลหะอื่นๆ ที่มีคุณสมบัติที่ดีกว่า สะดวกกว่า และคงทน กว่า มาใช้ในการสร้างพระเครื่องแทนพระเครื่องเนื้อชิน

ค.) ผู้ที่นิยมมีความคิดว่าพระเครื่องประเภทเนื้อชินจะต้องเป็นพระยุคเก่า เท่านั้น จึงได้รับความนิยมในการสะสม หากเป็นพระยุคหลังที่สร้างขึ้นใหม่ จะแลดูขาดธรรมชาติ ไม่เป็นที่

สนใจของประชาชน เพราะจีนเชื่อว่าเป็นพระเครื่องเนื้อชินต้องเลดคู่เก่ามีธรรมชาติกราบไข ถ้าคูใหม่จะคาดคะเนให้เป็นพระปลอมก่อนเลยเป็นอันดับแรก

พระเครื่องเนื้อโลหะต่างๆ ที่ปรากฏอยู่ในวงการพระ ประกอบด้วย ๑) พระเนื้อทองคำ ๒) พระเนื้อเงิน ๓) พระเนื้อทองแดง ๔) พระโลหะผสม

สำหรับพระ ๓ ประเภทแรกนั้น ผู้สนใจศึกษาคงทราบและเข้าใจอย่างชัดเจนถึงส่วนผสมหลัก หรือส่วนผสมนำ ในพระเครื่องนั้นๆ คือทองคำ เงิน และทองแดง ส่วนพระโลหะผสมนั้น มีมากมายหลายเนื้อวัสดุสาร ซึ่งบางประเภทมีสูตรจากตำราชี้เฉพาะปริมาณของส่วนผสม และบางประเภทก็ไม่ชี้ชัดเพียงใส่วลแร่ธาตุเดิมให้ครบตามจำนวนธาตุที่ต้องการผสมเท่านั้น จึงเป็นที่มาของความไม่แน่นอน ในโลหะผสมของแต่ละเจ้า แต่ละครั้งในการหลอมละลาย โลหะผสมที่ได้รับความนิยมในการสร้างพระเครื่องได้แก่

๑) นวโลหะ หมายถึง การนำแร่ธาตุต่างๆ ๕ ชนิด มาหลอมรวมกัน นวโลหะที่มีตำราชี้เฉพาะปริมาณของส่วนผสมได้แก่ พระในกลุ่ม พระกริ่ง-พระชัยวัฒน์ ที่มีสมเด็จพระสังฆราช(แพ) วัดสุทัศน์ กรุงเทพมหานคร เป็นองค์ปฐมการสร้าง สืบตำราต้นแบบที่บังคับในการสร้างพระกริ่งเนื้อนวโลหะสายวัดสุทัศน์ ประกอบไปด้วย

ชิน	น้ำหนัก ๑ บาท (๑ บาท = ๑๕.๒ กรัม)
จ้าวน้ำเงิน	น้ำหนัก ๒ บาท (แร่ชนิดหนึ่ง สีเขียวปนน้ำเงิน)
เหล็กละลายตัว	น้ำหนัก ๓ บาท
บริสุทธิ์	น้ำหนัก ๔ บาท (ทองแดงบริสุทธิ์)
ปรอท	น้ำหนัก ๕ บาท
สังกะสี	น้ำหนัก ๖ บาท
ทองแดง	น้ำหนัก ๗ บาท
เงิน	น้ำหนัก ๘ บาท
ทองคำ	น้ำหนัก ๙ บาท

นำโลหะทั้ง ๙ นี้ มาหลอมรวมกัน ได้เนื้อนวโลหะทั้งดงามยิ่ง

๒) **สัตตะโลหะ** หมายถึง โลหะผสม ๗ ชนิด อันประกอบด้วย เหล็ก, พรอท, ทองแดง, เงิน, ทองคำ, จ้าวน้ำเงิน, บริสุทธิ์ ตามอัตราส่วนของแต่ละตำรา และวัสดุที่ทำขึ้นมาเพื่อใช้ประโยชน์ เช่น อาวุธที่เป็นเนื้อสัตตะโลหะก็จะมีปริมาณของแร่เหล็กมากกว่าแร่ชนิดอื่นๆ เป็นต้น

๓) **เบญจโลหะ** หมายถึง โลหะผสม ๕ ชนิด อันประกอบด้วย เหล็ก, พรอท, ทองแดง, เงิน, และทองคำ อัตราส่วนตามความเหมาะสมของวัตถุที่สร้าง แต่โลหะหนักส่วนมากก็จะเป็นเหล็ก

๔) **ทองเหลือง** นับเป็นโลหะผสมที่นิยมใช้กันมากในยุคหลังๆ ซึ่งโลหะผสมระหว่างทองแดงกับสังกะสี และอาจจะมีธาตุอื่นปะปนอยู่บ้างเล็กน้อย เช่น ตะกั่ว ดีบุก อลูมิเนียม เหล็ก แมงกานีส นิเกิล เป็นต้น

๕) **บรอนซ์** เป็นชื่อดั้งเดิมของโลหะผสมระหว่างดีบุกกับทองแดง ปัจจุบันหมายถึงโลหะผสมระหว่างทองแดงกับโลหะอื่น โดยยกเว้นโลหะผสมระหว่างทองแดงกับสังกะสี ซึ่งจะเป็นทองเหลืองไม่ใช่บรอนซ์

๖) **เมฆพัด** เป็นโลหะผสมที่เกิดจากการนำแร่โลหะต่างๆ หลายชนิด อาทิเช่น เหล็ก ทองแดง ดีบุก ตะกั่ว เงิน ทองคำ เป็นต้น จะเป็นปริมาณเท่าใด หรือใช้ที่ประเภทขึ้นอยู่กับความต้องการของผู้สร้าง ระหว่างหุงแร่จะชดด้วยกำมะถัน จนเกิดเป็นสึดมันวาว ออกเลือบสีน้ำเงิน

๗) **เมฆสิทธิ์** นับเป็นโลหะผสมที่มีความคล้ายคลึง และเป็นคู่แฝดกับเมฆพัด กรรมวิธีการสร้างก็คล้ายคลึงกัน ถ้าเป็นคนรุ่นเก่าจะเรียกการสร้างโลหะผสม เมฆสิทธิ์ และเมฆพัดว่า “การเล่นแร่แปรธาตุ” นับเป็นโลหะที่เชื่อว่ามีคุณศักดิ์สิทธิ์ในตัว เพราะขณะที่ทำการหลอมรวมจะต้องบริกรรมพระคาถาต่างๆ ไปด้วย สำหรับโลหะผสมเมฆสิทธิ์ประกอบด้วยแร่ธาตุ ๔ ชนิดคือ เงิน สังกะสี ทองแดง และพรอท

๘) **สัมฤทธิ์** เป็นโลหะผสมที่นิยมทำพระพุทธรูป และรูปหล่อขนาดใหญ่ นับเป็นโลหะผสมยุคแรกๆ ที่มีการสร้างขึ้นมาแต่โบราณ บางคนเรียกว่า ทองสัมฤทธิ์ หรือทองบรอนซ์ ส่วนประกอบของโลหะผสมสัมฤทธิ์คือ ทองแดง ดีบุก เงิน และทองคำ

๙) **ขันลงหิน** เป็นเนื้อโลหะที่รู้จักกันมาแต่โบราณ และเป็นประเภทหนึ่งของโลหะผสมที่เรียกกันว่า “บรอนซ์” แต่โลหะผสมเนื้อขันลงหินจะเจาะจงเฉพาะโลหะผสมระหว่างทองแดงกับดีบุกเท่านั้น ส่วนบรอนซ์จะรวมถึงโลหะทุกประเภทที่ผสมกับทองแดง ยกเว้นสังกะสี

วิธีการสร้างพระ

เมื่อทราบถึงส่วนผสมของโลหะเจือ (โลหะผสม) ต่างๆ พอสังเขปแล้ว ต่อไปจะเป็นขั้นตอนการสร้างพระหล่อ-พระปั๊ม-และพระฉีด การสร้างพระที่กล่าวมานี้ นับเป็นการสร้างตั้งแต่ยุคกลางๆ คือประมาณร้อยกว่าปี แล้ววิวัฒนาการมาจนถึงปัจจุบัน โดยเราจะแบ่งวิธีการสร้างออกเป็น การหล่อแบบโบราณและการหล่อแบบสมัยใหม่ ซึ่งแต่ละแบบมีรายละเอียดพอสังเขปดังนี้

๑) การหล่อแบบโบราณ เป็นวิธีการที่ใช้ในการสร้างรูปหล่อ และเหรียญหล่อโบราณ มากมายในพระเครื่องต่างๆ ที่ล้วนแล้วแต่เป็นพระขอมนิยมอันดับต้นๆของประเทศ เช่น รูปหล่อ-เหรียญหล่อ หลวงพ่อเงิน วัดบางคลาน จังหวัดพิจิตร รุ่นแรก, รูปหล่อหลวงพ่อดำ เป็นต้น

ขั้นตอนการหล่อแบบโบราณ ประกอบด้วยขั้นตอนต่างๆ ดังนี้

ก) การขึ้นดินหุ่น คือการแกะหุ่นดินตามรูปพรรณสัณฐานที่ต้องการ จากนั้นจึงนำมาหล่อเป็นองค์พระต้องการ พระที่ได้ครั้งแรกนี้เรียกว่า “แกนหุ่นดิน”

ข) เข้ารูปลี้ผึ้ง เมื่อได้แกนหุ่นที่หล่อเรียบร้อยแล้ว จะนำขี้ผึ้งมาพอกองค์พระ แกะตกแต่งรายละเอียดด้วยเสียม (ไม้ทองเหลืองปลายแบน) จนเป็นที่พอใจจะได้รูปลี้ผึ้งองค์พระที่ต้องการให้เป็นในลักษณะอาภรณ์ต่างๆ ตลอดจนลวดลายตามความประสงค์ของผู้แกะแบบ

ค) พอกดินขี้วัว เมื่อได้รูปลี้ผึ้งแล้วก็นำดินขี้วัว (นำขี้วัวมาคั้นน้ำผสมกับดินเหนียวและทรายให้จับตัวกันเหนียวแน่น) พอกให้ทั่วองค์พระหุ่นขี้ผึ้ง แล้วเจาะรูตรงปลายเพื่อให้อากาศไหลออกมาเมื่อถูกความร้อนสูง

ง) เทสารละลาย นำโลหะผสมที่หลอมละลายรวมกันเข้าที่แล้ว เทลงในเบ้าแม่พิมพ์ ความร้อนจะทำให้ขี้ผึ้งละลายออกมาจากรูที่เจาะไว้เรียกว่า “การล้ารอกขี้ผึ้ง” โลหะผสมจะเข้าแทนที่ขี้ผึ้งได้รูปองค์พระที่ต้องการ

จ) การทุบเบ้าทิ้ง เมื่อกระบวนการต่างๆที่ผ่านมาสำเร็จด้วยดีแล้ว พอโลหะจับกันแข็งตัวและเย็นดีแล้ว ก็จะมีการทุบเบ้าดินที่หุ้มองค์พระไว้เพื่อให้หมด

ดังนั้น จึงมีการเรียกพระหล่อ พระหล่อโบราณที่ได้ ส่วนมากจะขาดความละเอียดของเส้นรูปพรรณเค้าหน้า และร่างกายเนื่องด้วยเครื่องมือแบบภูมิปัญญาชาวบ้านโบราณ ขาดศักยภาพ

กระทำการ อีกทั้งโลหะผสมขาดการขัดดวงวัด และควบคุม รวมถึงความร้อนที่สม่ำเสมอทั่วถึง ทำให้องค์พระขาดความคมชัด หากแต่ธรรมชาติของดินพอกหุ่นและความไม่พอดีของอัตราส่วน โลหะผสม ก็นับเป็นเสน่ห์อย่างหนึ่งของพระหล่อโบราณ ที่ยากแก่การปลอมแปลง ดินขี้เถ้าที่ติดอยู่กับเนื้อโลหะเมื่อได้รับความร้อน เกิดการหลอมรวมกันตัว ผสมผสานเป็นส่วนหนึ่งของวรรณะตาม ซอกองค์พระ ก็ถือเป็นไม้ตายในการพิจารณาพระเก่า ให้ต่างจากพระใหม่ได้อีกประการหนึ่ง

๒) การหล่อแบบสมัยใหม่ นับเป็นวิวัฒนาการต่อเนื่อง โดยมีเครื่องอำนวยความสะดวก และสามารถสร้างพระได้ปริมาณมากๆ ในเวลาเดียว ซึ่งหลักการของขั้นตอนก็จะคล้ายคลึงกับการหล่อโบราณคือ

ก) แกะแม่พิมพ์ด้วยขี้ผึ้ง ใช้ปูนปาสเตอร์พอกหุ่นแทนดินขี้เถ้า แล้วจึงตำรอกขี้ผึ้งออก ต่อจากขั้นตอนนี้ เดิมทีจะต้องกระทำต่อเนื่องกันในขณะที่แม่พิมพ์ยังร้อนอยู่ แต่ในสมัยใหม่จะเป็น การ “เทพิมพ์เย็น” หมายถึงให้พิมพ์ที่ผ่านการหลอมและตำรอกขี้ผึ้งออกแล้วปล่อยให้เย็นตัวก่อน แล้วจึงเทโลหะผสมลงไป ซึ่งวิธีการนี้สามารถสร้างพระได้เป็นข้อที่ละหลายองค์ในครั้งเดียว

ข) การฉีดพระ นับเป็นเทคนิคใหม่ที่ทำให้พระออกมาสวยมีรายละเอียดคมชัดทุก สัดส่วน ตามความปรารถนา อันเกิดจากการเหวี่ยงโลหะอย่างรวดเร็วและแรงหลายรอบ ให้กิน รายละเอียดของแม่พิมพ์ได้ทุกอย่าง สำหรับขั้นตอนการฉีดพระประกอบด้วย การแกะแม่พิมพ์ด้วย ขี้ผึ้ง ถอดพิมพ์ด้วยยางทำฟัน ซึ่งมีคุณสมบัติที่ดีมากในการเก็บรายละเอียดต่างๆ ได้อย่าง ครบถ้วน จากนั้นจึงใช้ปูนทำฟันฉีดเข้าพิมพ์ยาง แล้วนำไปใส่เข้ากระบอกระบายเพื่อไล่โลหะให้เข้าไปตามกระบอกระบายโดยผ่านท่อ แรงเหวี่ยงจะอัดมวลสารไปยังทุกส่วนของแม่พิมพ์ จะได้พระที่งดงาม ตามปรารถนาเป็นข้อๆละหลายองค์

ค) การปั๊มพระ นับเป็นกรรมวิธีแบบใหม่ในการสร้างพระที่มีขั้นตอนคล้ายการฉีด หากแต่ในขั้นตอนการแกะแม่พิมพ์ จะมี ๒ ด้านประกบกัน เรียกว่า “แม่พิมพ์ตัวผู้ และแม่พิมพ์ตัวเมีย” นอกจากนี้ จะต้องทำตัวตัดขึ้นอีกตัว (ในกรณีทำเหรียญ) ซึ่งจะมีขนาดพอเหมาะกับแม่พิมพ์

การสร้างแม่พิมพ์ในพระปัมนี้นับว่าสามารถ “ถอดพิมพ์ใหม่” เกิดเป็นบล็อกแม่พิมพ์ได้ จำนวนมากมายตามความต้องการ ด้วยยางทำฟัน ซึ่งทำให้แม่พิมพ์ที่ถอดขึ้นมา ไม่ผิผืนจาก แม่พิมพ์ตัวแรกเลย จึงได้รับความนิยมเป็นอย่างมากกับการสร้างพระในปัจจุบันที่มีปริมาณการ สร้างคราวละมากๆ

๕. การสร้างพระเนือว่าน

นับแต่โบราณมาชนชาติไทยมีความรู้ และผูกพันกับพรรณไม้ตระกูลว่าน ด้วยเห็นคุณค่าทั้งในการใช้ทำยา หรือเชื่อกันว่าทำให้อยู่ยงคงกระพัน ทั้งให้ความเป็นสิริมงคล ดังนั้น เมื่อจะมีการสร้างสิ่งมงคลในรูปพระเครื่อง เครื่องว่านเกสรดอกไม้อันมีสรรพคุณ คุณวิเศษต่างๆ เฉพาะตัว จึงเป็นหนึ่งในทิวทัศน์ที่ผู้สร้างพระให้ความสำคัญนำมาเป็นส่วนผสมประเภทหนึ่งที่ขาดไม่ได้ จึงกล่าวได้ว่า “ว่าน” เป็นส่วนผสมในการสร้างพระเนื้อดินและเนื้อผง มาแต่โบราณ ดังคำแปลจากจารึกในแผ่นลานทองที่พบในกรุวัดพระศรีรัตนมหาธาตุ จังหวัดสุพรรณบุรี ที่เกี่ยวกับการนำว่านมาผสมสร้างพระดังนี้

“ศุภมัสดุ ๑๒๖๕ สิทธีการิยะ แสดงบอกไว้ให้รู้ มีฤทธิทั้งสี่ตน พระฤทธิพิมพิลาไลย์ เป็นประธาน เราจะทำด้วยฤทธิ ทำด้วยเครื่องประดิษฐ์มีวูวรรณ เป็นต้น คือบรมกษัตริย์พระยาศรีธรรมโศกราชเป็นผู้ศรัทธาพระฤทธิทั้งสี่ตน จึงพร้อมกันนำเอาแต่ว่านทั้งหลาย ฤทธิจึงอัญเชิญเทพยดามาช่วยกันทำพิธี ทำเป็นพระพิมพ์ไว้...”

จากการพิจารณาพระเครื่องจะพบชิ้นส่วนของ “ว่าน” ผสมผสานอยู่ในเนื้อมวลสารของพระหลักๆ มากมาย นับจากพระรอดมหาวัน พระกรุทุ่งเศรษฐี พระผงสุพรรณ พระนางพญา พระสมเด็จวัดระฆัง เป็นต้น หากแต่การนำว่านมาผสมนั้น เป็นเพียงส่วนหนึ่งในบรรดาทิวทัศน์อื่นๆ และ ว่าน ก็มีใช้ส่วนผสมหลัก แม้จะขาดไม่ได้จึงไม่อาจเรียกพระที่มีว่านเป็นส่วนผสมอยู่บ้างเป็น “พระเนือว่าน”

ก) กรรมวิธีการสร้างพระเนือว่านในสมัยโบราณ

เริ่มจากการนำว่านวิเศษต่างๆ มาบดให้ละเอียด โดยจะใช้ครกหินตำให้ละเอียด หากเป็นการสร้างพระหลวงปู่ทวดเนือว่าน ปี พ.ศ.๒๔๕๑ ได้ระบุการสร้างพระไว้ดังนี้ “พิธีกดพิมพ์พระเนือว่านมีขึ้น ณ วัดช้างไห้ โดยมีชาวบ้านและพระภิกษุช่วยกันตำว่านด้วยมือโดยใช้ครกตำขณะตำว่านจะต้องท่องคาถาที่พระอาจารย์ทิมระบุไว้ด้วย (ซึ่งในแต่ละวันพระอาจารย์ทิมจะให้ท่องพระคาถาไม่เหมือนกัน) สำหรับแม่พิมพ์หลวงปู่ทวดที่ได้จัดทำขึ้นจากยางครั้งสี่ดำนั้น จากข้อมูลหลักฐานต่างๆ กล่าวกันว่าน่าจะมีแม่พิมพ์มากกว่า ๑๖ แม่พิมพ์ แต่ก็ไม่ทราบจำนวนที่แน่นอน เหตุที่พระอาจารย์ทิมให้ช่างจัดทำแม่พิมพ์ขึ้นอีกจำนวนหนึ่งนั้นเพราะต้องการที่จะพิมพ์จำนวน

พระให้ได้ ๘๔,๐๐๐ องค์ แต่ไม่สามารถกดพิมพ์พระได้จำนวนที่ตั้งใจไว้ โดยได้เพียงประมาณ ๖๔,๐๐๐ องค์ เนื่องจากกระยะเวลามีจำกัด พิธีปลุกเสกในครั้งนั้นมีขึ้น เมื่อวันที่ ๑๓ เมษายน พ.ศ.๒๔๕๓ ซึ่งตรงกับวันอาทิตย์ ขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๕ เวลา ๑๒.๐๐ น. เมื่อทำพิธีปลุกเสกเสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงได้ใส่ไว้ในบาตรพระให้ประชาชนเช่าบูชา โดยไม่กำหนดจำนวนเงิน สุดแล้วแต่ความศรัทธาของประชาชน

ข) สำหรับส่วนผสมของพระเนื้อว่าน มีส่วนผสมต่างๆ เช่น

๑. ว่าน ๑๐๘ ชนิด ๒. ปูนขาว ๓. กัลยป้า ๔. ผงจีฐูป ๕. กราบโคลสฎูปเก่าที่บรรจุอัฐิ หลวงพ่อทวด ๖. แร่ ๗. ดินกากยายักษ์ ๘. ดอกไม้แห้ง ๙. น้ำพระพุทธมนต์ ฯลฯ

การโขลกส่วนผสมของเนื้อพระใช้ครกหินหลายใบ โดยตำเนื้อว่านกับดินค้ำก่อน เมื่อละเอียดแล้วจึงใส่ปูนขาวลงไปเล็กน้อยกับกัลยป้าทั้งเนื้อทั้งเม็ดตำให้เหนียว แล้วจึงใส่ผงรูป ดอกไม้แห้ง แร่และอย่างอื่นผสมลงไป ระยะแรกๆ จะตำเนื้อละเอียด ต่อมาได้เร่งตำเพื่อให้ทันฤกษ์ พิธี ปลุกเสกจึงตำออกมาเนื้อหยาบ ส่วนผสมและสีของเนื้อพระจะไม่เป็นมาตรฐานเดียวกัน บางองค์มีสีดำจัดเพราะใส่ดินกากยายักษ์มาก บางองค์มีสีเทาอ่อนข้างขาวเพราะใส่ปูนขาวลงไปมาก และเนื้อพิเศษชั้นทดลองพิมพ์มีจำนวนน้อยมาก

การพิมพ์พระ บางองค์ร้อนจึงแกะออกจากแม่พิมพ์ได้ง่าย แต่ส่วนใหญ่ต้องใช้ไม้เสียบ ใต้ฐานองค์พระ เพื่อจัดองค์พระออกจากแม่พิมพ์ แล้วจึงนำผงแร่มาแปะที่ด้านหลังขององค์พระ ทุกองค์

มวลสารในเนื้อพระ มักพบมีเม็ดแร่สีขาวขุ่น, สีดำ, สีขาวอมเหลือง, สีน้ำตาล, เม็ดทรายสีขาวหรือผงวิเศษปรากฏอยู่ทั่วไป โดยพบมากที่ด้านหลังขององค์พระ”

จากกรรมวิธีการสร้างที่ยกตัวอย่างมา ผู้ที่ศึกษาคงมองออกถึงขั้นตอนต่างๆที่เกิดขึ้น ปัจจุบันการสร้างพระเนื้อว่านยังมีอยู่ หากแต่พบน้อยมาก เนื่องจากความยากลำบากในการเสาะหา ว่านมงคลต่างๆ ที่ต้องใช้ในปริมาณมาก เพื่อเป็นมวลสารหลักในการสร้างพระ แต่อย่างไรก็ตาม กรรมวิธีนี้ก็ถือเป็นอีกหนึ่งในวิธีการสร้างพระ ซึ่งคงเหลือเด่นชัดในพระไม่กี่ประเภท

ภาคผนวก ค

รูปภาพ

ตัวอย่างภาพพระเครื่อง

ภาพที่ ๑

พระกริ่งปวเรศ รุ่น ๑ วัดบวรนิเวศวิหาร

ภาพที่ ๒

พระกริ่งสมเด็จพระองค์ปฐม รุ่น ๑ วัดท่าซุง

ภาพที่ ๓

พระสมเด็จ วัดระฆังโฆสิตาราม

ภาพที่ ๔

พระผงสุพรรณ วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ

ภาพที่ ๕

พระรอด ลำพูน

ภาพที่ ๖

พระนางพญา พิษณุโลก

ภาพที่ ๗

พระชัมภอ กำแพงเพชร

ประวัติผู้วิจัย

- ชื่อ : สิบตำรวจเอกชูชาติ อยู่ยี่น
- เกิด : วันอาทิตย์ วันที่ ๑๘ เดือน มกราคม พ.ศ.๒๕๒๔
- สถานที่เกิด : อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม
- การศึกษา : ประถมศึกษา - โรงเรียนอนุบาลนครพนม , โรงเรียนบ้านแจ้งมิตรภาพ ,
โรงเรียนบ้านหนองมันปลา
: มัธยมศึกษา - โรงเรียนเชิงอินพิทยาคม
: ปริญญาตรี - ศิลปศาสตรบัณฑิต (รัฐประศาสนศาสตร์) เกียรตินิยม
อันดับ ๒ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ปีการศึกษา ๒๕๕๑
- ตำแหน่งหน้าที่ : พ.ศ.๒๕๔๕ ลูกแหวงาน ๒ กองกำกับการข่าว กองบัญชาการตำรวจปราบปราม
ยาเสพติด
พ.ศ.๒๕๔๘ ผู้บังคับหมู่ กลุ่มงานการข่าว ศูนย์การข่าว กองบัญชาการตำรวจ
ปราบปรามยาเสพติด
พ.ศ.๒๕๕๒ ผู้บังคับหมู่ งานสืบสวนสอบสวน สถานีตำรวจภูธร
เมืองขอนแก่น
- เข้าศึกษา : มิถุนายน ๒๕๕๑
- ที่อยู่ปัจจุบัน : ๑๕๕/๕๕ แพลตข้าราชการตำรวจสามเหลี่ยม ซอยศรีมรรค ๑๒ ถนนมะลิวัลย์
ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น